

Важливість етапів розвитку нервової системи у формуванні клінічних міркувань

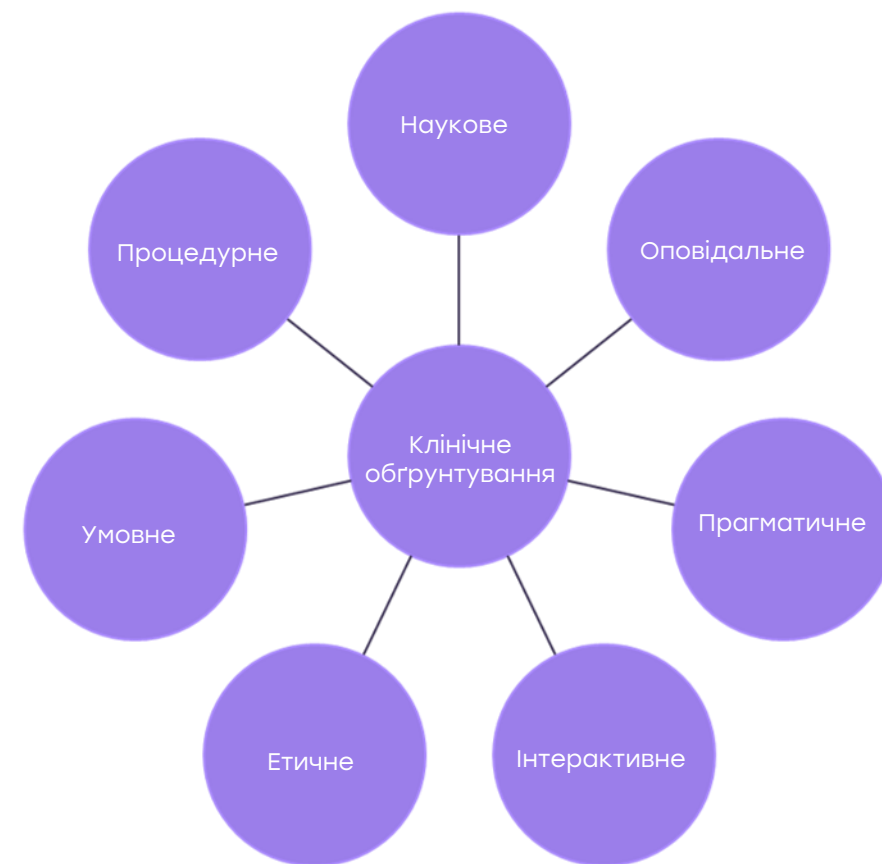
Маріела Раце

PhD., доцентка

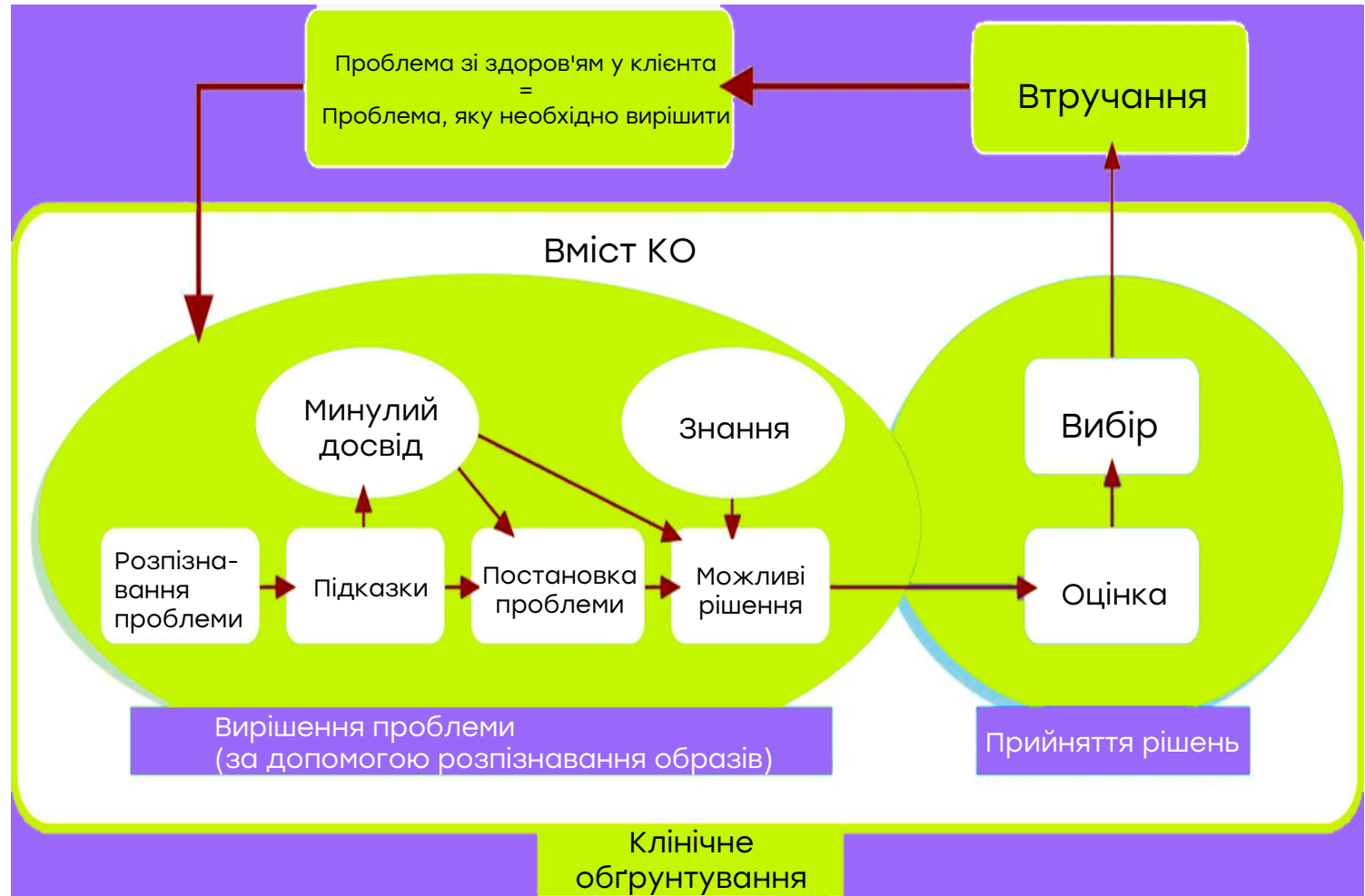
Університет Василе Александрі, Бакеу, Румунія

Клінічне обґрунтування – визначення, типи

- Клінічне обґрунтування – це процес мислення, який використовують терапевти під час взаємодії з клієнтами протягом усього процесу терапії.
- Лікарі використовують клінічне обґрунтування:
 - у всіх практичних сферах, щоб визначити реципієнта втручання, найефективніші процедури та очікувані результати
 - щоб засвоювати нову інформацію, приймати рішення, підбирати підходящі аргументи і захищати інтереси клієнтів.
- Клінічне обґрунтування передбачає більше, ніж просте застосування теорії, оскільки складні клінічні завдання часто вимагають, щоб терапевт імпровізував, обираючи підхід до лікування, пам'ятаючи про унікальне значення інвалідності для конкретного пацієнта.
- Визначено сім різних типів клінічного обґрунтування.

Процес клінічного обґрунтування

Процеси та вміст клінічного обґрунтування. За матеріалами Carrier, Levasseur, Bédard and Desrosiers, 2010.9 <https://bmjopen.bmj.com/content/3/4/e002887>

II. Віхи розвитку нервової системи

Що таке віхи розвитку нервової системи?

- Етапи розвитку дитини – це теоретичні віхи розвитку дитини, якісні та кількісні характеристики або фізичні навички, які спостерігаються у немовлят та дітей.

Норми розвитку іноді називають віхами, оскільки вони визначають визнану модель розвитку, дотримання якої очікується при зростанні дітей.

Кожна дитина розвивається по-своєму, проте застосування норм допомагає зрозуміти загальні закономірності розвитку, одночасно визнаючи велику різницю між окремими людьми.

Що таке періоди розвитку?

- Існують різні визначення періодів розвитку дитини, оскільки кожен період є континуумом з індивідуальними відмінностями щодо початку та закінчення.
- Деякі періоди розвитку дитини, пов'язані з віком, і приклади визначених інтервалів включають такі:
 - новонароджений (вік 0–4 тижні);
 - немовля (вік 4 тижні–1 рік);
 - дитина переддошкільного віку (12 місяців–24 місяці);
 - дитина дошкільного віку (2–5 років);
 - дитина шкільного віку (6–13 років);
 - підліток (вік 14–19 років);

[Kail, Robert V (2011). Children and Their Development (6th Edition) (Mydevelopmentlab Series). Englewood Cliffs, N.J: Prentice Hall. ISBN 978-0-205-03494-9. OCLC 727047867.]

- Всебічний розвиток передбачає розвиток дитини як цілісної особистості, тобто фізичний, емоційний, інтелектуальний, соціальний, моральний, культурний і духовний.

Етапи зростання та розвитку

Що таке домени розвитку?

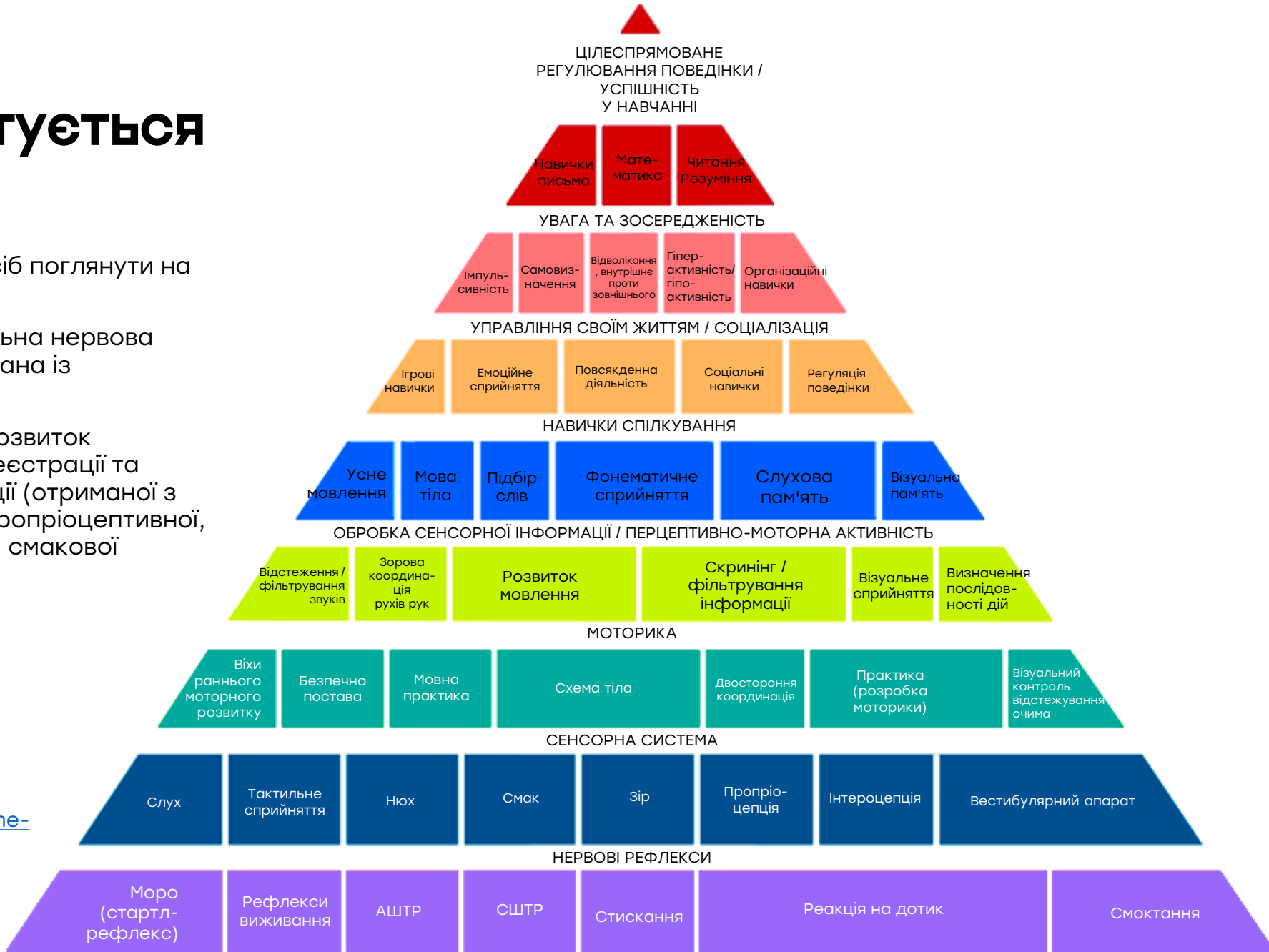
Нервова система пацієнта дитячого віку має розвиватись за такими показниками як неврологічні, моторні навички, когнітивні, соціальні та фізичні функції.

На чому ґрунтується розвиток?

- Піраміда навчання – це спосіб поглянути на дитину в цілому.
- Основою піраміди є центральна нервова система дитини, тісно пов'язана із сенсорними системами.
- Належний сенсомоторний розвиток побудований на належній реєстрації та обробці сенсорної інформації (отриманої з тактильної, вестибулярної, пропріоцептивної, нюхової, зорової, слухової та смакової систем).

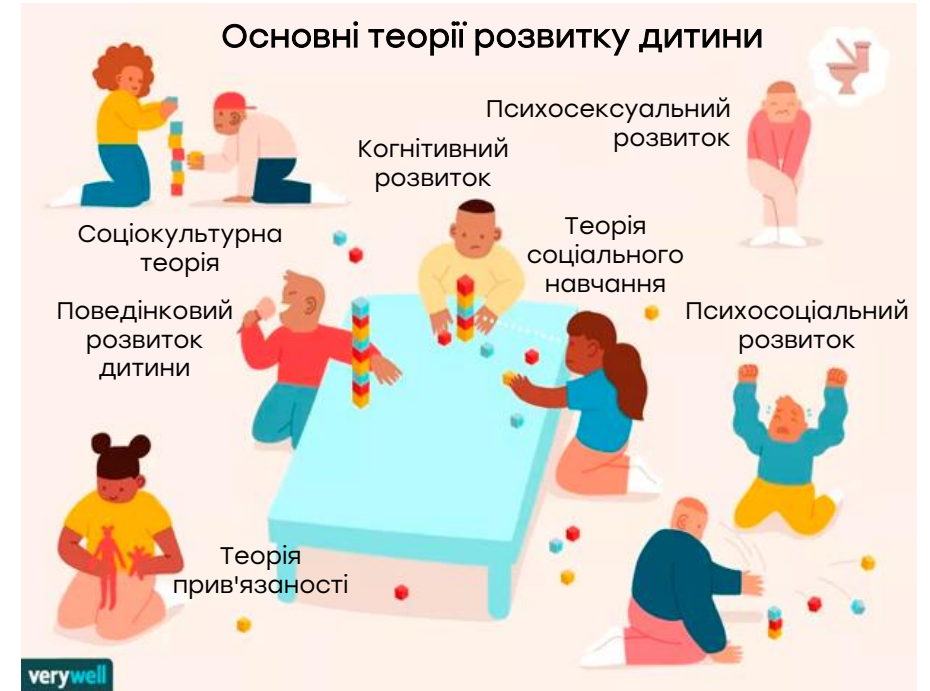
<https://maximumpotential.org.uk/the-developmental-pyramid/>

Теорії розвитку

Основні теорії розвитку дитини

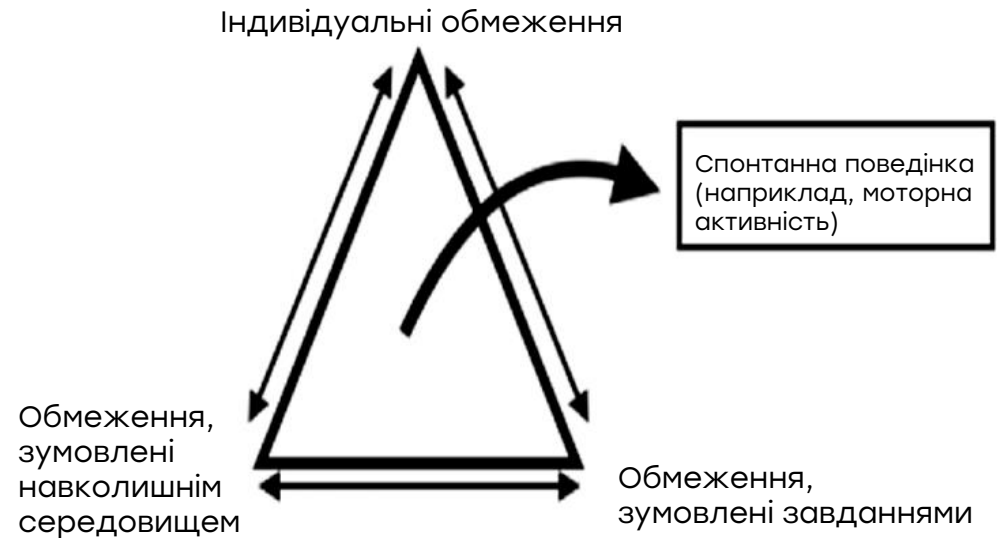
- **Жан Піаже:** дітям необхідно давати навчальні завдання, відповідні рівню їх розвитку.
- **Лев Виготський:** дітям слід давати можливість постійної соціальної взаємодії. Соціальні контакти важливі для інтелектуального розвитку.
- **Ерік Еріксон:** батьки та інші особи, які здійснюють догляд, мають проявляти увагу до потреб дітей на кожному етапі розвитку та підтримувати їх у кризових ситуаціях.
- **Б.Ф. Скіннер:** батьки та інші особи, які здійснюють догляд, можуть впливати на поведінку дитини, використовуючи негативний та позитивний зворотній зв'язок.
- **Альберт Бандура:** особи, які здійснюють догляд, мають подавати дітям хороший приклад.
- **Урі Бронфенбреннер:** основні відносини дитини з особою, яка здійснює догляд, мають бути стабільно люблячими і довгостроковими. Оточення впливає на розвиток.
- **Арнольд Гезелл:** розвиток генетично обумовлений універсальними моделями дозрівання, які відбуваються у передбачуваній послідовності.

<https://www.verywellmind.com/child-development-theories-2795068>
[lifespan-development-child-development-theories-4-638.jpg \(638x359\)](https://www.slidesharecdn.com/lifespan-development-child-development-theories-4-638.jpg) (slidesharecdn.com)

Теорія динамічних систем (ТДС)

- ТДС стверджує, що концепція людського розвитку передбачає «множинну, взаємну та безперервну взаємодію на всіх рівнях системи, що розвивається, від молекулярного до культурного» (Thelen & Smith, 2006, p. 258).
- Поведінка не тільки в мозку, а й у взаємодії мозок–тіло–середовище

- Віхи розвитку дають важливі підказки про стан розвитку дитини.
- Те, як дитина грає, навчається, говорить, діє та рухається, дає важливі підказки про якісні та кількісні аспекти розвитку.
- Скеровує терапевтів у процесі оцінки та формуванні клінічного обґрунтування в терапії.

Віхи розвитку нервової системи

Віхи у віці 0–3 місяці	
Віхи моторного розвитку	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Лежачи на животі, штовхає руки вгору ▪ Лежачи на животі, піднімає голову вгору і тримає ▪ Здатна стискати і розтискати кулаки ▪ Здатна підносити руки до рота ▪ Відштовхується ногами і руками від поверхні у збудженому стані
Віхи сенсорного розвитку	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Лежачи на спині, намагається дотягнутися до іграшки, підвешеної над грудною кліткою ▪ Лежачи на спині, візуально відстежує рух іграшки з боку в бік ▪ Лежачи на спині, тримає голову в центральному положенні, щоб дивитись на обличчя або іграшки ▪ Здатна заспокоїтись за допомогою розгойдувальних рухів, дотиків, зворушливих і ніжних звуків ▪ Любить різноманітні рухи
Віхи комунікативного розвитку	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Заспокоюється або посміхається у відповідь на звук чи голос ▪ Повертає голову на звук чи голос ▪ Виявляє цікавість до різних облич ▪ Встановлює зоровий контакт ▪ Плаче по-різному у різних ситуаціях (наприклад, при голоді чи втомі) ▪ Воркує чи посміхається
Віхи у харчуванні	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Тримається за сосок чи пляшку ▪ Язик рухається вперед і назад з метою смоктання ▪ Випиває 2–6 унцій (приблизно 60–180 мл) рідини на годування, 6 разів на добу ▪ Під час годування добре смокче і ковтає
Соціоемоційні	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Починає посміхатися людям ▪ Може ненадовго заспокоїтись самостійно (може прикласти руки до рота і смоктати руку) ▪ Намагається дивитись на батьків
Пізнавальні (навчання, мислення, вирішення проблем)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Звертає увагу на обличчя ▪ Починає стежити за речами очима і впізнавати людей на відстані ▪ Починає виявляти невдоволення (плаче, вередує), якщо діяльність не змінюється

Віхи розвитку нервової системи

Віхи у віці 4–6 місяців

Віхи моторного розвитку	<ul style="list-style-type: none"> Використовує руки для підтримки у положенні сидячи Перекочується зі спини на живіт і з живота на спину Стоячи з опорою, тримає всю вагу ногами Тягнеться за іграшками поблизу, поки лежить на животі Лежачи на спині, тягнеться обома руками до ніг, щоб грати ними Лежачи на спині, переносить іграшку з однієї руки в іншу
Віхи сенсорного розвитку	<ul style="list-style-type: none"> Використовує обидві руки, щоб досліджувати іграшки Загалом почувається щасливою, коли не голодна і не втомлена Підносить до рота руки та предмети Здатна заспокоїтись за допомогою розгойдувальних рухів, дотиків, зворушливих і ніжних звуків Не засмучується від повсякденних звуків Любить різноманітні рухи
Віхи комунікативного розвитку	<ul style="list-style-type: none"> Реагує на раптові шуми чи звуки Слухає та реагує на розмову Починає вживати приголосні звуки в лепеті, наприклад «да, да, да» Видає різні звуки для вираження почуттів Помічає іграшки, які видають звуки Використовує лепет, щоб привернути увагу
Віхи у харчуванні	<ul style="list-style-type: none"> Виявляє цікавість до їжі Відкриває рот у міру наближення ложки Переміщує протерту їжу від передньої частини рота до задньої Починає їсти злаки та протерті продукти, такі як м'яка протерта їжа (лише з одного інгредієнта), наприклад, морква, солодка картопля, кабачок, яблука, груші
Соціоемоційні	<ul style="list-style-type: none"> Посміхається спонтанно, особливо іншим людям Любить грати з людьми і може плакати, коли гра припиняється Копіює деякі рухи та міміку, наприклад, посміхається або хмуриться
Пізнавальні (навчання, мислення, вирішення проблем)	<ul style="list-style-type: none"> Дає знати, задоволена вона чи сумує Відповідає на любов Тягнеться за іграшкою однією рукою Використовує руки та очі разом, наприклад, бачить іграшку і тягнеться до неї Слідкує за переміщенням речей очима з боку в бік Уважно стежить за обличчями Розпізнає знайомих людей і речі на відстані

Віхи розвитку нервової системи

Віхи у віці 7–9 місяців	
Віхи моторного розвитку	<ul style="list-style-type: none"> Сидить без опори і тягнеться за іграшками, не падаючи Рухається з живота або з положення на спині у сидяче положення Починає рухатися з почерговими рухами ногами і руками, наприклад повзає Повертає голову, щоб візуально відстежувати предмети у положенні сидячи Демонструє покращений контроль під час перекочування та сидіння Тягнеться, щоб встати Бере маленькі предмети великими та іншими пальцями Імітує інших людей у простій грі
Віхи сенсорного розвитку	<ul style="list-style-type: none"> Любить різноманітні рухи – підстрибує вгору-вниз, хитається вперед-назад Досліджує і оглядає об'єкт, використовуючи обидві руки та рот Перегортає відразу кілька сторінок картонної книжки Експериментує з кількістю прикладеної сили, необхідної, щоб підібрати різні предмети Звертає увагу на об'єкти поблизу і подалі Досліджує форми, розміри та текстури іграшок та їх оточення Спостерігає за навколишнім середовищем з різних положень – лежачи на спині або животі, сидячи, повзаючи та стоячи з допомогою
Віхи комунікативного розвитку	<ul style="list-style-type: none"> Використовує збільшену різноманітність звуків та складових комбінацій у лепеті Дивиться на знайомі предмети та людей, коли їх називають Розпізнає звучання її імені Бере участь у двосторонньому спілкуванні Виконує деякі рутинні команди разом з жестами Показує розпізнавання загальноживаних слів Виконує прості жести, наприклад, трясє головою, позначаючи «ні» Імітує звуки
Віхи у харчуванні	<ul style="list-style-type: none"> Сидячи на дитячому стільчику, тримає пляшку і п'є з неї Починає їсти густіші пюре, приготовані вдома Любить жувати іграшки, які масажують болісні набряклі ясна під час прорізування зубів Після їжі довше залишається ситою Починає шукати і тягнутись до предметів, таких як їжа поблизу Виявляє виражену відповідь на нові запахи та смаки
Соціоемоційні	<ul style="list-style-type: none"> Впізнає знайомі обличчя і починає розуміти, чи є хтось чужий Любить грати з іншими, особливо з батьками Реагує на емоції інших людей і часто виглядає щасливою Любить дивитися на себе в дзеркало Може боятися незнайомих людей Може чіплятись до знайомих дорослих Має улюблені іграшки
Пізнавальні (навчання, мислення, вирішення проблем)	<ul style="list-style-type: none"> Озирається на речі поблизу Шукає речі, коли бачить, як ви їх ховаєте Виявляє цікавість до речей і намагається отримати речі, недоступні для неї Починає передавати речі з однієї руки в іншу

Віхи розвитку нервової системи

Віхи у віці 10–12 місяців

Віхи моторного розвитку	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Тягнеться, щоб встати, і рухається навколо меблів ▪ Стоїть самостійно і робить кілька незалежних кроків ▪ Переміщується і виходить з різних положень, щоб досліджувати навколишнє середовище і отримувати бажані іграшки ▪ Підтримує рівновагу при сидінні, коли кидає іграшки ▪ Плескає в долоні ▪ Кладе предмети в контейнер з великим отвором ▪ Використовує великий і вказівний пальці для збору, щоб підібрати крихітні предмети
Віхи сенсорного розвитку	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Любить слухати пісні ▪ Досліджує іграшки пальцями та ротом ▪ Повзе до або від предметів, які бачить вдалині
Віхи комунікативного розвитку	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Усвідомлено використовує слова «мама» або «тато» ▪ Реагує на прості вказівки, наприклад, «Ходи сюди» ▪ Довго і нерозбірливо лепече при соціальному спілкуванні ▪ Говорить одне-два слова ▪ Імітує звуки мови ▪ Лепет містить звуки та ритми мови ▪ Звертає увагу на те, куди ви дивитесь і вказуєте ▪ Реагує на «ні» ▪ Починає використовувати рухи рук для донесення своїх бажань і потреб, наприклад, тягнеться, щоб забрати щось
Віхи у харчуванні	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Годує себе за допомогою рук ▪ Вживає все більше різноманітної їжі ▪ Починає користуватись відкритою чашкою ▪ Готова пробувати варені овочі, м'які фрукти та страви, які можна їсти руками (скибочки бананів, варена паста) ▪ Може бути готова розпочати самостійне годування з посуду ▪ Насолоджується більшою різноманітністю запахів і смаків
Соціоемоційні	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Соромиться чи нервує при зустрічі з незнайомцями ▪ Плаче, коли мама чи тато йдуть ▪ Має улюблені речі та людей ▪ Виявляє страх у деяких ситуаціях ▪ Вручає вам книгу, коли хоче почути розповідь ▪ Повторює звуки або дії, щоб привернути увагу ▪ Витягує руку або ногу, щоб допомогти з одяганням ▪ Грає в такі ігри, як «куку» та «ладусі»
Пізнавальні (навчання, мислення, вирішення проблем)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Слідкує за траєкторією чогось, що падає ▪ Плавно переміщує речі з однієї руки в іншу ▪ Бере такі речі, як каша, великим і вказівним пальцями ▪ Досліджує речі по-різному, наприклад, трясє, б'є, кидає ▪ Легко знаходить приховані речі ▪ Дивиться на потрібну картинку або річ, коли її називають ▪ Копіює жести ▪ Починає правильно використовувати речі, наприклад, п'є з чашки, розчісує волосся ▪ Б'є речі одна об одну ▪ Кладе речі в контейнер, виймає речі з контейнера ▪ Тикає вказівним пальцем ▪ Дотримується простих вказівок, таких як «підбери іграшку»

Віхи розвитку нервової системи

Віхи у віці 13–18 місяців

Віхи моторного розвитку	<ul style="list-style-type: none"> Ходить самостійно Присідає, щоб підібрати іграшку Складає два предмети до купи
Віхи сенсорного розвитку	<ul style="list-style-type: none"> Допомагає вдягатись/роздягатись Має нормальний режим сну Вживає все більше різноманітної їжі
Віхи комунікативного розвитку	<ul style="list-style-type: none"> До 15 місяців: <ul style="list-style-type: none"> Може використовувати 5–10 слів Поєднує звуки та жести Імітує прості слова і дії Послідовно дотримується простих вказівок Виявляє цікавість до зображень Може визначити 1–2 частини тіла, коли їх називають Розуміє 50 слів До 18 місяців: <ul style="list-style-type: none"> Відповідає на питання Повторює слова, почуті під час розмови Продовжує видавати лепет, подібний до мови Вказує на знайомі предмети та людей на зображеннях Розуміє різницю між «в» та «на» Відповідає на питання «так/ні», хитаючи головою/киваючи
Віхи у харчуванні	<ul style="list-style-type: none"> Їсть разом з сім'єю, її харчові звички такі самі, що і у дорослих Їсть ту саму їжу одночасно і використовує дитячий посуд
Соціоемоційні	<ul style="list-style-type: none"> Любить передавати речі іншим як гру Може виявляти напади роздратування Може боятись незнайомих людей Виявляє прихильність до знайомих людей Грає в уявні ситуації, наприклад, годує ляльку У нових ситуаціях може чіплятись за осіб, які здійснюють догляд Вказує, щоб показати іншим щось цікаве Досліджує навколишнє середовище самостійно, але з батьками поруч
Пізнавальні (навчання, мислення, вирішення проблем)	<ul style="list-style-type: none"> Знає, для чого призначені звичайні речі (телефон, щітка, ложка) Вказує, щоб привернути увагу інших людей Виявляє цікавість до ляльки або м'якої іграшки, вдаючи, що годує її Вказує на одну частину тіла Щось шкрябає самостійно Може виконувати одноетапні усні команди без жодних жестів; наприклад, сидить, коли кажуть «сідай»

Віхи розвитку нервової системи

Віхи у віці 19–24 місяці

Віхи сенсомоторного розвитку	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Стоїть навшпиньках ▪ Вибиває м'яч ▪ Починає бігати ▪ Видирається на меблі та спускається з них без сторонньої допомоги ▪ Ходить вгору і вниз по сходах, тримаючись за поручні ▪ Кидає м'яч навісом ▪ Створює або копіює прямі лінії та кола
Віхи комунікативного розвитку	<p>До 21 місяця:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Використовує не менше 50 слів ▪ Послідовно імітує нові слова ▪ Називає предмети і зображення ▪ Розуміє прості займенники (я, ти, мій) ▪ Визначає 3–5 частин тіла, коли їх називають ▪ Швидко розуміє нові слова <p>До 24 місяців:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Починає вживати 2 словосполучення ▪ Використовує прості займенники (я, ти, мій) ▪ Розуміє слова-дії ▪ Використовує жести та слова під час гри в уявній ситуації ▪ Дотримується двоетапних вказівок, наприклад «Візьми курточку і принеси її мені» ▪ Любить слухати розповіді
Віхи у харчуванні	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Добре ковтає з чашки з кришкою без втрати рідини ▪ Добре ковтає їжу, контролюючи рухи губ, без втрати їжі ▪ Жує круговими рухами щелепи, а також вгору/вниз і збоку в бік ▪ Знає різницю між істивними та неістивними товарами ▪ Черпає їжу ложкою, трохи розливаючи її ▪ Наколує їжу виделкою і підносить її до рота ▪ Починає виявляти явну симпатію та антипатію до деяких продуктів
Соціоемоційні	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Копіює інших, особливо дорослих і дітей старшого віку ▪ Хвилюється, перебуваючи з іншими дітьми ▪ Виявляє все більшу незалежність ▪ Демонструє зухвалу поведінку (робить те, що говорять не робити) ▪ Грає переважно поряд з іншими дітьми, але починає контактувати з ними, наприклад, граючи у доганялки
Пізнавальні (навчання, мислення, вирішення проблем)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Знаходить речі, навіть якщо вони заховані під двома-трьома покривалами ▪ Починає розрізняти форми та кольори ▪ Завершує речення та рими у знайомих книгах ▪ Грає у прості фантазійні ігри ▪ Будує вежі з 4 і більше блоків ▪ Може використовувати одну руку частіше, ніж іншу ▪ Дотримується двоетапних вказівок, наприклад «Візьми взуття і поклади його в шафу». ▪ Називає такі предмети в книжці з малюнками, як кішка, птах чи собака

Віхи розвитку нервової системи

[Віхи розвитку CDC | CDC](#)

[Ранній розвиток дитини. Здатності за віком | Pathways.org](#)

Віхи у віці 2–3 роки	
Віхи сенсомоторного розвитку	<ul style="list-style-type: none"> Добре видирається кудись Легко бігає Керує триколісним велосипедом Ходить сходами вгору і вниз, ступаючи однією ногою на кожен сходинку
Віхи комунікативного розвитку	<p>До 30 місяців:</p> <ul style="list-style-type: none"> Постійно використовує 2–3 словосполучення Використовує прийменники «в» та «на» Особа, яка здійснює догляд, розуміє щонайменше 50% розмови Дотримується двоетапних непов'язаних вказівок, наприклад, «Дай мені м'яч і піди за курткою» Розуміє основні іменники та займенники Розуміє різницю між «моє» і «твоє» <p>До 36 місяців:</p> <ul style="list-style-type: none"> Задає питання «що» і «де» Використовує множину, наприклад, «собаки» Особа, яка здійснює догляд, розуміє більшість розмов Розуміє прості поняття, у тому числі колір, простір, час Розуміє питання «чому» Розуміє простіші речення
Віхи у харчуванні	<ul style="list-style-type: none"> Їсть більше крупно нарізаної їжі, приготованої вдома Тримає чашку і п'є з неї
Соціоемоційні	<ul style="list-style-type: none"> Копіює дорослих та друзів Виявляє прихильність до друзів без підказки По черзі бере участь в іграх Виявляє занепокоєння щодо друга, який плаче Розуміє ідею «моє» та «його» чи «її» Виявляє широку низку емоцій Легко відділяється від мами і тата Може засмучуватись від серйозних змін у розпорядку дня Самостійно вдягається і роздягається
Пізнавальні (навчання, мислення, вирішення проблем)	<ul style="list-style-type: none"> Може грати з іграшками з кнопками, важелями та рухомими частинами Грає у фантазійні ігри з ляльками, тваринами та людьми Збирає пазли з 3 чи 4 частин Розуміє, що означає «два» Копіює коло, малюючи олівцем або крейдою Перегортає сторінки книги по одній Будує вежі з більш ніж 6 блоків Прикручує і відкручує кришки банки або повертає дверну ручку

Важливість рефлексів

- Примітивні рефлекси розвиваються в першій частині головного мозку і мають залишатись активними лише перші кілька місяців життя.
- За стандартного розвитку ці рефлекси природним чином інтегруються у послідовному порядку протягом першого року, при цьому з'являються замінні рефлекси під назвою постуральні реакції.
- Збереження примітивних рефлексів може призвести до затримки розвитку, пов'язаної з такими розладами, як РДУГ, порушення сенсорної обробки, аутизм та розлади навчання.
- Стійкість примітивних рефлексів сприяє розвитку проблем у таких сферах, як координація, рівновага, сприйняття сенсорної інформації, дрібна моторика, сон, імунітет, рівень енергії, контроль імпульсів, концентрація та всі рівні соціального, емоційного і теоретичного навчання.

Рефлекс перорального автоматизму

Рефлекс Бабкіна

Хапальний рефлекс

Рефлекс Моро

Рефлекс Робінсона

Рефлекс Бабінського

Захисний рефлекс

Рефлекс випрямлення

Автоматичний рефлекс

Рефлекс Галанта

Рефлекс Переса

Рефлекс повзання

Тонічний рефлекс

<https://ro.pinterest.com/pin/370421138074903597/>

Примітивний рефлекс	Маневр	Вік	Примітивний рефлекс	Маневр	Вік
Рефлекс стискання долоні	 Покладіть пальці в руки дитини і притисніть до поверхні долонь. Дитина зігне усі свої пальці, щоб схопити ваші.	Народження до 3–4 місяців	Рефлекс згинання тулубу (рефлекс Галанта)	 Підтримуйте дитину, що лежить, однією рукою і погладьте одну сторону спини на 1 см від середньої лінії, від плеча до сідниць. Хребет вигнеться в напрямку стимуляції.	Народження до 2 місяців
Рефлекс стискання	 Торкніться підшви біля основи пальців ніг. Пальці ніг скручуються.	Народження до 7–8 місяців	Рефлекс Ландау	 Тримайте дитину лежачи у підвішеному стані на одній руці. Голова підніметься вгору, а хребет випрямиться.	Народження до 6 місяців
Кореневий рефлекс	 Погладьте шкіру по кутах рота. Рот відкриється і дитина поверне голову до стимульованої сторони і почне смоктати.	Народження до 3–4 місяців	Рефлекс переляку	 Тримайте дитину лежачи у підвішеному стані і повільно опустіть голову до поверхні. Руки і ноги витягнуться у захисному русі.	8 місяців і не зникає
Рефлекс Моро (стартл-рефлекс)	 Тримайте дитину лежачи на спині, підтримуючи її голову, спину та ноги. Різно опустіть все тіло приблизно на 2 фути (приблизно 60 см). Руки відводяться і розгинаються, руки відкриваються, а ноги згинаються. Дитина може заплакати.	Народження до 4 місяців	Позитивний рефлекс підтримки	 Тримайте дитину навколо тулуба і опускайте, поки ступні не торкнуться плоскої поверхні. Стегна, коліна та щиколотки розгинаються, дитина встає, частково несучи вагу, провисає через 20–30 секунд.	Народження або 2 місяці до 6 місяців
Асиметричний шийний тонічний рефлекс	 Коли дитина лежить на спині, поверніть її голову набік, тримаючи щелепу над плечем. Руки/ноги на боці, до якого повернена голова, витягуються, тоді як протилежна рука/нога згинається. Повторіть з іншого боку.	Народження до 2 місяців	Рефлекси розташування та ходьби	 Тримайте дитину вертикально, як при позитивному рефлексі підтримки. Нехай одна підшва торкнеться стільниці. Стегно і коліно цієї ноги згинаються, а інша ступня робить крок вперед. Відбудеться почергове крокування.	Народження (найкраще через 4 дні). Вік зникнення варіюється

Важливість рефлексів

- На ранню моторну поведінку дитини впливає наявність або відсутність примітивних рефлексів.
- Рефлекси необхідні для розвитку контролю голови та тону м'язів, а також для сенсомоторного розвитку.
- У міру дозрівання вищих центрів системи ЦНС рефлекторна діяльність переростає у вольовий рух, і рефлекси інтегруються у передбачуваний час протягом першого року зростання.
- Вони можуть з'явитись, коли система перебуває у напруженому стані.
- Інтеграція рефлексів означає, що ми контролюємо рухи і більше не рухаємось автоматично або захищаючись, але тепер ми можемо ініціювати більш цілеспрямовані дії.

Примітивний рефлекс	Ціль рефлексу	Час появи	Час інтеграції:	Ознаки затримки
Рефлекс Моро	Примітивна реакція боротьби або втечі	Народження	2-4 місяці	Гіперчутливість, гіперреактивність, поганий імпульсний контроль, сенсорне перевантаження, соціальна та емоційна незрілість
Пошуковий рефлекс	Автоматична реакція обертання до їжі	Народження	3-4 місяці	Неспокій при годуванні, смоктання пальців, слинотеча, проблеми з мовою та артикуляцією
Долонний рефлекс	Автоматичне згинання пальців для захоплення	Народження	5-6 місяців	Труднощі з дрібною моторикою, погана спритність рук, неакуратний почерк
АШТР	Допомога дитині через родові шляхи та розвиток перехресних рухів	Народження	6 місяців	Погана зорова координація рухів рук, труднощі з письмом, проблеми при перетині вертикальної середньої лінії, погане відстеження очима при читанні та написанні
Спинальний рефлекс Галанта	Допомога дитині у процесі народження	Народження	3-9 місяців	Односторонні або двосторонні постуральні проблеми, неспокій, нетримання сечі, погана концентрація, погана короткочасна пам'ять
ТЛР	Основа управління головою та постуральної стабільності при використанні великих груп м'язів	In Utero (внутрішньо-утробно)	3,5 років	Поганий м'язовий тонус, схильність ходити на пальцях ніг, погана рівновага, кінетоз, проблеми просторової орієнтації
Рефлекс Ландау	Допомога у постуральному розвитку	4-5 місяців	1 рік	Поганий моторний розвиток
СШТР	Підготовка до повзання	6-9 місяців	9-11 місяців	Схильність до падіння під час сидіння, поганий м'язовий тонус, погана зорова координація рухів рук, нездатність сидіти на місці і зосереджуватись

Збережені примітивні рефлекси як ознака дисбалансу мозку (brainbalancecenters.com)

Постуральні реакції

- За нормального розвитку фази постуральних реакцій відповідають досягнутому етапу розвитку рухової активності та опорно-рухового апарату.
- Це слід особливо підкреслити, оскільки постуральні реакції при дитячому неврологічному обстеженні дають швидку та інформативну картину стану розвитку дитини.
- Постуральні реакції включають реакції випрямлення, реакції рівноваги та захисні реакції.
- Реакції випрямлення підтримують розташування голови вертикально в просторі, вирівнювання голови та тулуба та вирівнювання тулуба та кінцівок, а також допомагають нам прийняти антигравітаційне положення.
- Реакції рівноваги забезпечують рівновагу, коли порушується центр ваги. Включають зустрічне обертання голови та тулуба від напрямку зміщення та використання кінцівок.
- Для запобігання травм необхідні захисні реакції, якщо реакції рівноваги не допомагають відновити рівновагу. Захисні реакції виникають спочатку спереду, потім збоку, а потім ззаду.

ЛАБИРИНТОВИЙ
ВИПРЯМЛЯЮЧИЙ РЕФЛЕКС
НА ГОЛОВУ

РЕФЛЕКС ПЕРЕЛЯКУ

Постуральні реакції

Регулярно використовуються сім постуральних реакцій, які вже застосовуються при народженні: контроль голови, реакція Ландау, тест пахвового підвішування, реакція Войти, тест горизонтального підвішування Колліса, тест підвішування Пайпера, тест підвішування Колліса

Тоді здатність ЦНС увійти у вроджений «запас» достатніх моделей руху та постави з прихильністю, яка накопичується у постуральній відповіді, є недосконалою. З цієї причини ми говоримо про «порушення центральної координації» (ПЦК).

З прагматичного погляду для цілей терапії ми можемо розрізнити:

- Найлегше ПЦК: 1–3 патологічні постуральні реакції
- Легке ПЦК: 4–5 патологічних постуральних реакцій
- Помірне ПЦК: 6–7 патологічних постуральних реакцій
- Серйозне ПЦК: 7 патологічних постуральних реакцій і додаткова серйозна дистонія

Для оцінки прогнозу ПЦК необхідно враховувати динаміку неонатальних рефлексів (так званих примітивних рефлексів).

Критерій класифікації «ПЦК», важливий для структури постуральних реакцій, не є нозологічним діагнозом.

DIE LAGERREAKTIONEN NACH VOJTA												
Trimenon	1. Trimenon			2. Trimenon			3. Trimenon			4. Trimenon		
Monat	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Woche												
Traction-Reaktion												
Landau-Reaktion												
Axilläre Hüftreaktion												
Gockelreaktion nach Hahn												
Horizontale Gockelreaktion nach Collis												
Vertikale Hüftreaktion nach Piper und Isbert												
Vertikale Hüftreaktion nach Collis												

Процес оцінки

Етап 1

- Перше враження

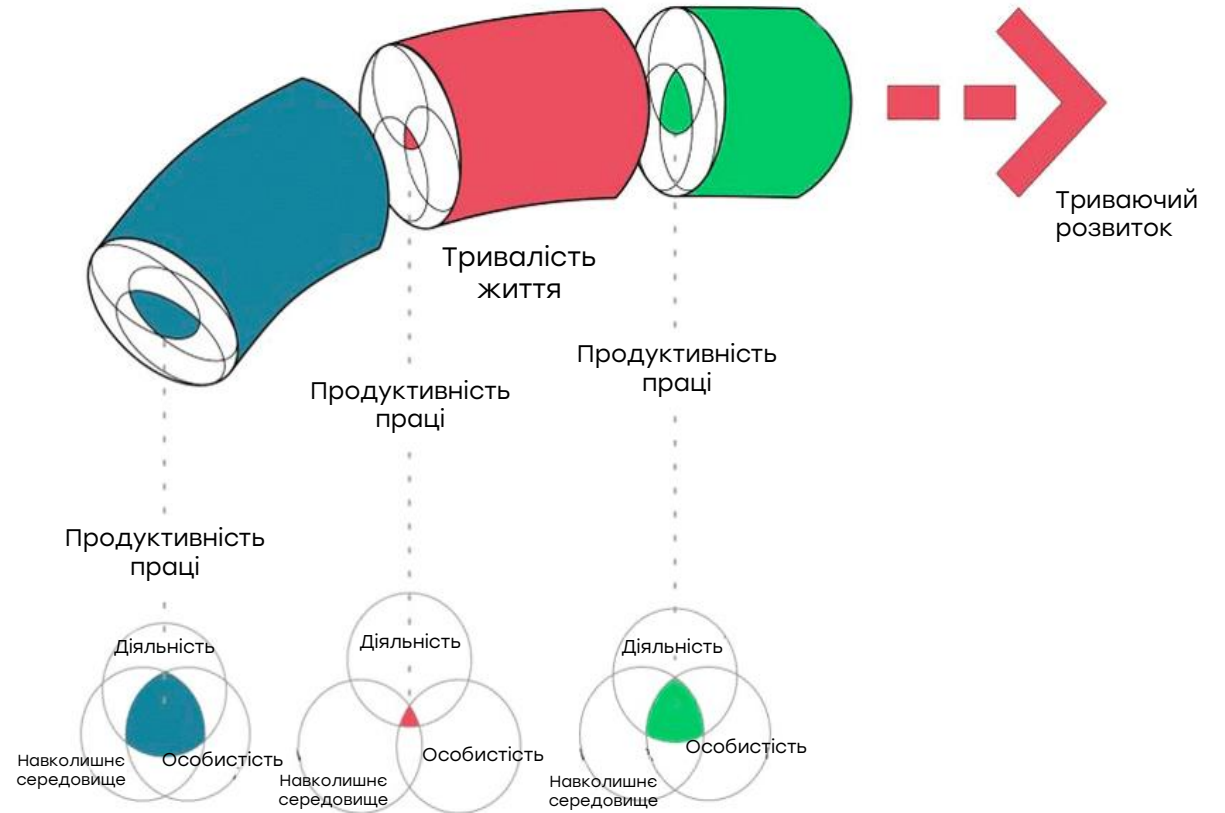
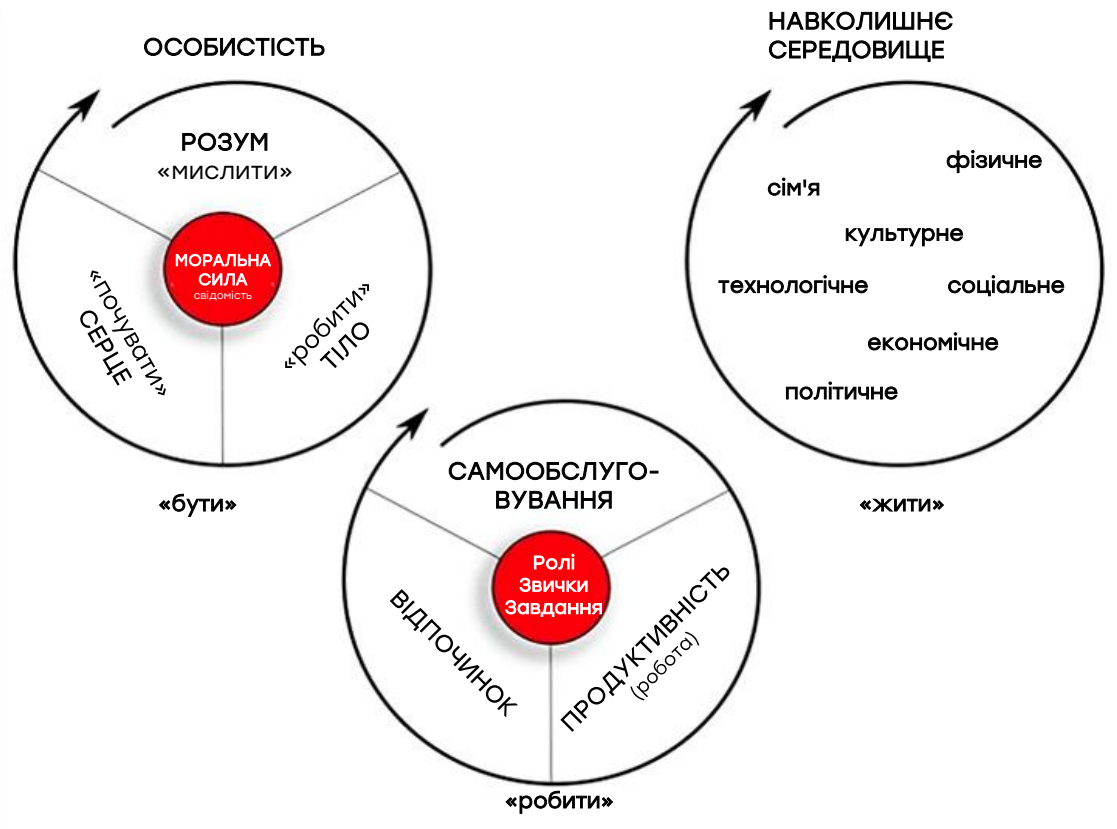
Етап 2

- Розмова про сильні сторони та проблеми дитини, бесіда з членами сім'ї (інформація про пренатальний, перинатальний та постнатальний розвиток, годування, сон, навколишнє середовище, діяльність)

Етап 3

- Спостереження за віхами розвитку (моторного, сенсорного, когнітивного та соціально-емоційного).
- Перевірка рефлексів і постуральних реакцій

Модель «Особистість–середовище–діяльність»

https://www.researchgate.net/publication/318245219_Community_Participation_in_People_with_Disabilities/figures?lo=1

ВАЖЛИВІСТЬ РАНЬОГО РОЗВИТКУ ДИТИНУ

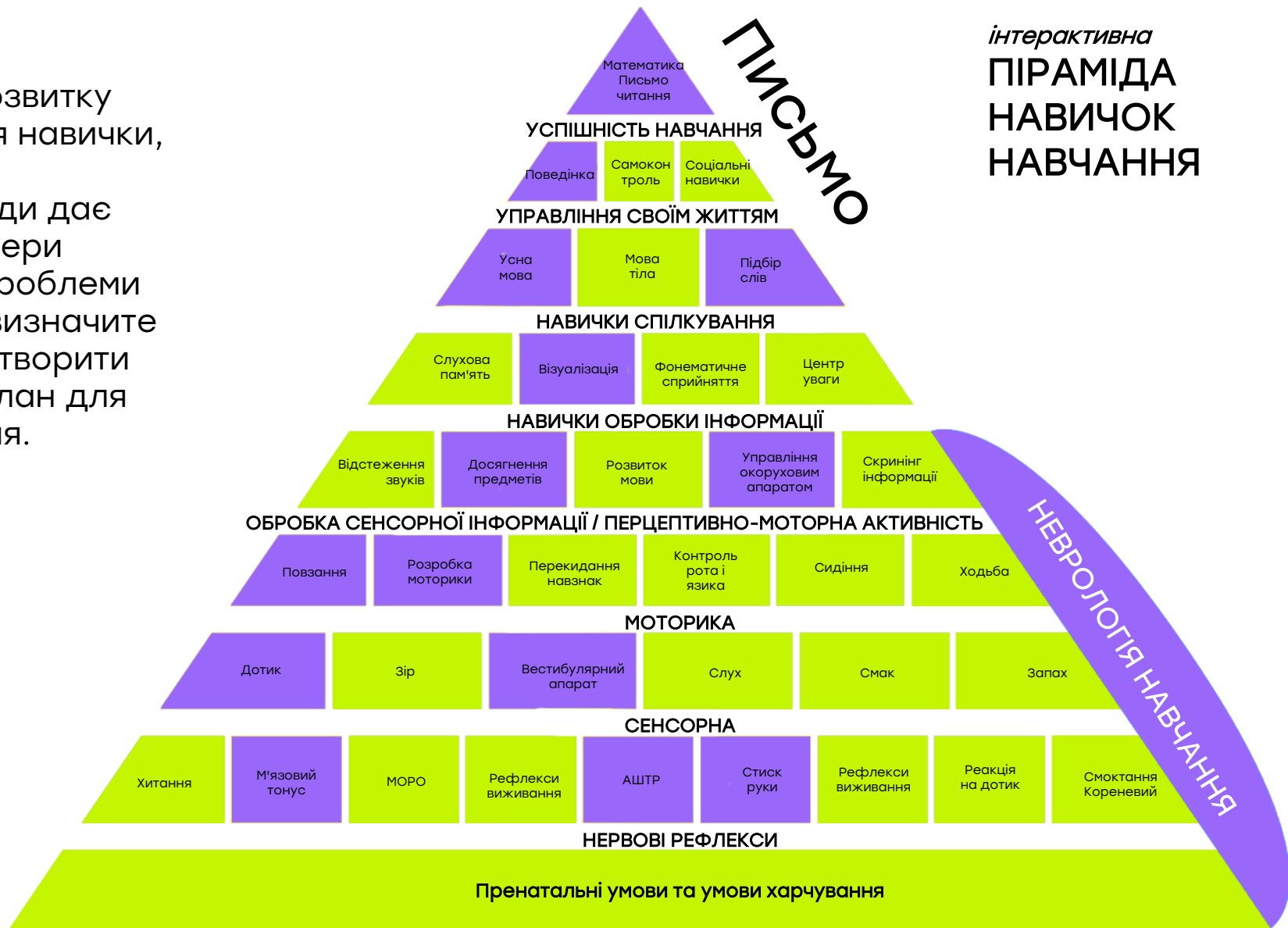
Дозвольте своїй дитині розвиватися у власному темпі, усвідомлюючи, що кожен етап розвитку є важливим і значущим для загального зростання і потенціалу.

Childhood is not
a race to see how
quickly a child can read,
write, & count.
Childhood is a small
window of time
to learn and develop at
the pace which is right
for each individual
child.

KID'S
World

- Протягом усього періоду розвитку одна за одною формуються навички, які є взаємозалежними. Використання моделі піраміди дає змогу визначити основні сфери навичок, які впливають на проблеми навчання. Після того, як ви визначите причинні фактори, можна створити ефективний комплексний план для вирішення проблем навчання.

©2015 Hands On Learning Solutions, Inc.

<http://www.hol-solutions.com/learning-challenges/learning-skills-pyramid/>

Конкретика (Specific)	Вимірюваність (Measurable)	Досяжність (Attainable)	Відповідність (Relevant)	Встановлений термін (Time-Bound)
<p>Визначте конкретні цілі та досяжний результат. Без конкретики ваша мета може бути занадто розпливчастою для досягнення. Конкретика допоможе вам визначити, чого ви хочете досягти. Вам також слід визначити, які ресурси ви будете використовувати для досягнення успіху.</p>	<p>Ви повинні мати чітке визначення успіху. Це допоможе вам оцінити досягнення та прогрес. Цей компонент часто відповідає на питання, скільки та наскільки, і роз'яснює, як ви зможете зрозуміти, що досягли мети.</p>	<p>Ваша мета має бути складною, але досяжною. Роздуми над цим компонентом можуть виявити будь-які потенційні бар'єри, які вам, можливо, доведеться подолати, щоб досягти успіху. Позначте кроки, які ви плануєте зробити для досягнення мети.</p>	<p>Йдеться про те, щоб бути відвертим із самим собою і переконатись, що те, чого ви намагаєтесь досягти, є для вас цінним. Визначити, чи відповідає це вашим цінностям, і чи є воно вашим пріоритетом. Це допоможе вам відповісти на питання «чому».</p>	<p>Кожній меті потрібний термін виконання, те, що дійсно спонукає вас до цілеспрямованості та дисципліни, необхідних для її досягнення. Це відповідає на питання «коли». Важливо встановити реалістичні часові рамки для досягнення вашої мети, щоб потім не засмучуватись.</p>

Терапевтичні підходи:

Інтеграція рефлексів

Тонічний лабіринтовий рефлекс:
відсутність концентрації уваги,
труднощі при сидінні у вертикальному положенні
Симетричний шийний тонічний рефлекс: ходіння навшпиньках,
погана постава і координація

Рефлекс паралічу при страху: замкнутість, сором'язливість, істерики і тривога

Спінальний рефлекс Галанта: проблеми із сидінням на одному місці та поганий контроль сечового міхура

Рефлекс Моро: реактивність і чутливість (поширений при РДУГ)

Асиметричний шийний тонічний рефлекс: легке відволікання, неакуратний почерк
www.pediatricphysiotherapy.in

<https://masgutovamethod.com/about-the-svetlana-masgutova-educational-institute>

Інтеграція рефлексів – MNRI

- Рефлекторна інтеграція – це процес, за допомогою якого рефлекси включаються до нормальної роботи системи.
- Під час роботи з пацієнтом, якщо типи первинних моторних рефлексів виявляються активними після очікуваного або типового періоду розвитку, наявність певного типу вважається ознакою існування основних проблем розвитку або неврологічних проблем. У рамках методу MNRI типи первинних моторних рефлексів відіграють набагато більшу роль.
- Дисфункціональна картина первинного рефлексу не просто свідчить про потенційну неврологічну дисфункцію, але насправді допомагає визначити, де в організмі існує нейросенсомоторна дисфункція.
- Метод рефлекторної інтеграції ізолює рефлекторну дисфункцію, використовує відновлюючі техніки, спрямовані на основну нейросенсомоторну дисфункцію, і працює над полегшенням процесу інтеграції, що призводить до поліпшення, а іноді навіть до повного відновлення загальної функції.
- Метод MNRI покликаний полегшити процес появи, дозрівання та інтеграції типів первинних моторних рефлексів для будь-кого, незалежно від стану та віку.

<https://masgutovamethod.com/about-the-svetlana-masgutova-educational-institute>

Підхід розвитку нервової системи – принципи

Моторний розвиток – це динамічний процес, який відбувається протягом усього життя:

- Моторний розвиток є результатом співпраці та змін у всіх системах організму, на які впливає дозрівання, досвід та навчання у різних контекстах.
- Віхи моторного розвитку виглядають як переривчасті, дискретні характеристики з визначеним початком.
- Не існує ідеального шляху чи послідовності протягом років;
- Моторний розвиток формується за допомогою контекстуальних факторів, як особистих, так і факторів навколишнього середовища;
- NDT визнає, що звичайне щоденне спілкування батьків з немовлятами впливає на моторний розвиток, а також на позитивні стосунки між батьками та немовлятами.
- Варіабельність та конкуренція між типами рухів є суттєвими складовими моторного розвитку.
- Розуміння типових та нетипових рухових моделей, що лежать в основі рухової функції, використовується для розпізнавання відмінностей у рухах як у дітей, так і у дорослих з патологією ЦНС.
- Дослідження моторного розвитку дає вказівки щодо створення стратегій втручання, відповідних віку, що полегшують варіації рухів та покращують розробку моторики.
- Спрямованість розвитку, наприклад, цефалокаудального та проксимодістального, є лише загальною схемою; функціональний, кваліфікований рух – це поєднання постуральної стабільності і рухових моделей, які підтримують цю функцію.

Нейророзвиткова терапія ґрунтується на передумові, що наявність нормальних механізмів постуральних рефлексів є фундаментом для розвитку моторної активності.

Час перебування у положенні на животі – це один з найважливіших етапів розвитку навчання.

Допомога вашій дитині у розвитку просторового зору, м'язів спини та м'язів кора тощо у школі допоможе читати, концентрувати увагу та зосереджуватись, слухати і виконувати вказівки, копіювати нотатки з дошки та сидіти непорушно за партою. Так багато інших аспектів навчання, пов'язаних з часом перебування у положенні на животі.

Магія

ЧАСУ ПЕРЕБУВАННЯ НА ЖИВОТИКУ!

Перед тим, як почати

- Дитина не спить
- Використовуйте тверду поверхню
- Дитину потрібно постійно контролювати

СПИНА

- Міцність постави
- Сила спини
- Вирівнювання скелета

ШИЯ

- Зміцнення м'язів шії
- Покращення тримання голови

НОГИ

- Допомога у розвитку м'язів для повзання

СТЕГНА

- Розтягування/розвиток м'язів стегна

ЖИВІТ

- Допомога при шлунково-кишкових розладах (утворення газів, запор)

ГОЛОВНИЙ МОЗОК

- Сенсорна інтеграція
- Когнітивний розвиток
- Сприйняття навколишнього середовища

ГОЛОВА

- Запобігання розвитку синдрому плоскої голови (плагіоцефалія)

ОЧИ

- Візуально-моторний розвиток
- Просторовий зір

РУКИ

- Формування долонних дуг для розвитку дрібної моторики

КИСТІ

- Формування долонних дуг для розвитку дрібної моторики

Включіть у повсякденну діяльність

- Витирання рушником після ванни
- Відрижка на колінах батьків
- Лосьон/масаж
- Після зміни памперсів
- На грудях батьків
- Гра у «літак»
- Гра з дзеркалом

КОРИСТЬ ПОВЗАННЯ ДЛЯ ХАРЧУВАННЯ

НЕ ДАЙТЕ ДИТИНІ ПРОПУСТИТИ ЦЕЙ ЕТАП

Якщо дитина пропускає стадію повзання, одним із наслідків можуть стати проблеми з харчуванням.

ВЕЛИКА МОТОРИКА

РІВЕНЬ	ВІК	КОМПОНЕНТИ			
		Положення на спині	Підвішування з підтримкою знизу	Положення лежачи	Стояння
Нерухома фаза 1	1 МІСЯЦЬ	<ul style="list-style-type: none"> Голова у один бік Руку та ногу протягнуто у бік обличчя Закидання голови 	<ul style="list-style-type: none"> Голова на одній лінії з тілом Стегна напіврозведені 	<ul style="list-style-type: none"> Голову повернуто у бік Руки і ноги зігнуті Сідниці піднято 	<ul style="list-style-type: none"> Автоматична ходьба
	3 МІСЯЦІ	<ul style="list-style-type: none"> Голова по середній лінії Бовтає ногами у повітрі Незначне закидання голови/його відсутність Спина пряма, крім вигину у попереку 	<ul style="list-style-type: none"> Голова вище лінії тіла Стегна і плечі розведені 	<ul style="list-style-type: none"> Піднімає голову та верхні відділи грудної клітки за допомогою передпліччя Сідниці на поверхні 	<ul style="list-style-type: none"> Валиться навколішки
	6 МІСЯЦІВ	<ul style="list-style-type: none"> Котиться в обидві сторони Піднімає ноги і хапає ступні Піднімає голову з подушки Обхоплює себе за плечі і намагається сісти, коли її тримають за руки Сидить з підтримкою 	<ul style="list-style-type: none"> Низхідний рефлекс переляку 	<ul style="list-style-type: none"> Піднімає голову і грудну клітку, спираючись на відкриті долоні 	<ul style="list-style-type: none"> Несе вагове навантаження
Рухомо фаза 2		Рух	Сидіння	Стояння	Інше
	9 МІСЯЦІВ	<ul style="list-style-type: none"> Перекочування Звивання Намагається повзати За підтримки робить кроки поперемінно 	<ul style="list-style-type: none"> Перебуває без підтримки >10 хвилин Може нахилитись вперед і повертати тіло вбік, не падаючи 	<ul style="list-style-type: none"> Декілька секунд тягнеться, щоб встати, падає з глухим ударом За підтримки робить кроки поперемінно 	<ul style="list-style-type: none"> Рефлекс переляку з ухилом вперед з місяців
	12 МІСЯЦІВ	<ul style="list-style-type: none"> Рухи навколо Повзання, шаркання, повзання рачки або ведмежа хода 	<ul style="list-style-type: none"> Піднімається з положення лежачи, щоб сісти 	<ul style="list-style-type: none"> Тягнеться, щоб встати і сісти з підтримкою •Декілька секунд стоїть самостійно 	
Високорухома фаза 3		Рух	Іграшки	Сходи	Інше
	15 МІСЯЦІВ	<ul style="list-style-type: none"> Ходить самостійно з розставленими ногами і піднятими вгору руками, часто падає, налітає на меблі Встає з положення сидячи з підтримкою чи без неї 		<ul style="list-style-type: none"> Повзе наверх і спускається вниз 	<ul style="list-style-type: none"> Стає на коліна без сторонньої допомоги
	18 МІСЯЦІВ	<ul style="list-style-type: none"> Добре ходить з опущеними руками Безпечно починає і зупиняється Біжить обережно, але не може оминати перешкоди 	<ul style="list-style-type: none"> Тягнеться до великих іграшок і штовхає їх Носить предмети під час ходьби 	<ul style="list-style-type: none"> Піднімається наверх з підтримкою за руки, опускається на сідниці 	<ul style="list-style-type: none"> Видирається на стілець для дорослих Сідає навпочіпки і встає за допомогою рук
2 РОКИ	<ul style="list-style-type: none"> Бігає, оминаючи перешкоди 	<ul style="list-style-type: none"> Ходить вперед і назад з іграшкою на мотузці Кидає маленьку кульку Штовхає триколісний велосипед ногами 	<ul style="list-style-type: none"> Ходить по сходам вгору і вниз з підтримкою, тримаючись за поручні 		

ДРІБНА МОТОРИКА ТА ЗІР

РІВЕНЬ	ВІК	КОМПОНЕНТИ			
		Погляд	Взаємодія з дорослим	Червона кулька	Дрібна моторика
Зорова фраза 2	1 МІСЯЦЬ	<ul style="list-style-type: none"> Дивиться на розсіяне світло 	<ul style="list-style-type: none"> Спостерігає за обличчям матері під час годування/спілкування 	<ul style="list-style-type: none"> Слідкує за червоною кулькою 6 у напрямку від обличчя убік до середньої лінії 	<ul style="list-style-type: none">
	3 МІСЯЦІ	<ul style="list-style-type: none"> Уважно дивиться Впізнає пляшку для годування 	<ul style="list-style-type: none"> Спостерігає за дорослими в полі зору 	<ul style="list-style-type: none"> Слідкує за звисаючою червоною кулькою 180 по горизонталі та вертикалі Зводить очі, коли кулька рухається до обличчя 	<ul style="list-style-type: none"> Охоплює руку і доводить до середньої лінії Грає пальцями Тримає, але не розглядає брязкальця
			Зір	Іграшка	Сталість об'єктів
2	6 МІСЯЦІВ	<ul style="list-style-type: none"> Слідкує за дорослими в усій кімнаті 	<ul style="list-style-type: none"> Тягнеться за іграшкою на відстані 6-12 	<ul style="list-style-type: none"> Сталі об'єкти відсутні, але спостерігає, коли іграшка потрапляє в поле зору 	<ul style="list-style-type: none"> Передає предмети
	9 МІСЯЦІВ	<ul style="list-style-type: none"> Уважна до предметів та людей Спостерігає за людьми на відстані 	<ul style="list-style-type: none"> Маніпулює з цікавістю Випускає з рук 	<ul style="list-style-type: none"> Сталість об'єктів 	<ul style="list-style-type: none"> Тикає пальцем у родзинки Незріла досконала хапальна навичка Починає вказувати на віддалені об'єкти
		Зір	Іграшка/книжка	Кубики	Крейда
Крейда та кубики фраза 3	12 МІСЯЦІВ	<ul style="list-style-type: none"> Показу на те, чого хоче З цікавістю стежить за рухами інших людей, предметів, тварин Впізнає знайомих людей на відстані від 20 футів (приблизно 6 метрів) і більше 	<ul style="list-style-type: none"> Кидання Шукає іграшку, яка зникає з поля зору 	<ul style="list-style-type: none"> Тримає кубики і б'є ними 	<ul style="list-style-type: none"> Зріла досконала хапальна навичка (з родзинками) - х крейда
	15 МІСЯЦІВ	<ul style="list-style-type: none"> З цікавістю дивиться на кольорові малюнки 		<ul style="list-style-type: none"> Башта з 2 блоків 	<ul style="list-style-type: none"> Захоплення долонею, карлючки
	18 МІСЯЦІВ		<ul style="list-style-type: none"> Любить прості книжки, перегортаючи кілька сторінок одночасно 	<ul style="list-style-type: none"> Башта з 3 блоків 	<ul style="list-style-type: none"> Примітивне затискання олівця, карлючки точками Починає віддавати перевагу певній руці
	2 РОКИ	<ul style="list-style-type: none"> Розпізнає дрібні деталі в книжці з малюнками 	<ul style="list-style-type: none"> Перегортає сторінки книги по одній 	<ul style="list-style-type: none"> Башта з 6-7 блоків 	<ul style="list-style-type: none"> Затискання олівця, кругові карлючки, імітація вертикальної лінії Очевидно віддає перевагу певній руці

Підхід сенсорної інтеграції

Сенсорні системи, які складають ієрархію навчання міцного академічного підґрунтя – інтегровані стратегії навчання (ilslearningcorner.com)

Порушення сенсорної обробки (ПСО) – стан, за якого мультисенсорна інформація не обробляється належним чином, щоб забезпечити належну реакцію на вимоги навколишнього середовища.

Ознака порушення сенсорної обробки			
Порушення сенсорної регуляції	Порушення сенсорного розрізнення	Постурально-окулярне порушення	Диспраксія
<p>Визначення: Проблема при регуляції реакцій на сенсорну інформацію, що призводить до відсторонення або сильних негативних реакцій на відчуття, які зазвичай не турбують інших.</p>	<p>Визначення: Проблема при розпізнаванні/інтерпретації відмінностей або подібностей у ознаках подразників.</p>	<p>Визначення: Проблема контролю постави або якості рухів, що спостерігаються при низькому м'язовому тонусі або нестабільності суглобів та/або поганому функціональному використанні зору. Часто супроводжується вестибулярними та пропріоцептивними проблемами</p>	<p>Визначення: Проблема у плануванні, визначенні послідовності дій та виконанні незнайомих дій, що зумовлює незграбні та погано скоординовані рухові навички, які зазвичай супроводжуються дефіцитом обробки сенсорної інформації. Зазвичай цей стан супроводжується труднощами під час виконання нової або нечастої діяльності. (May-Benson, Teasdale, & Koomar, 2006)</p>
<p>Типові ознаки</p> <ul style="list-style-type: none"> Легко відволікається на шум Надмірно чутлива до звуків Не любить стригти нігті/волосся Не любить одяг певних фактур/фасонів/чи стилів Засмучується через шви в шкарпетках Важко засинає чи спить Проявляє захисну реакцію на смаки/консистенцію їжі Легко відволікається на зорові подразники 	<p>Типові ознаки</p> <ul style="list-style-type: none"> Багато стрибає на ліжках Налітає на інших або штовхає їх Занадто щільно стискає предмети або використовує занадто багато сили Часто кидає чи перекидає речі Тягне до рота, лиже, жує і смоче неістівні товари Прагне руху, наприклад, любить обертатись навколо себе Бойться висоти/гойдалок або гірок Має проблеми з рівновагою 	<p>Типові ознаки</p> <ul style="list-style-type: none"> Здається слабшою за інших дітей Легко втомлюється Часто висуває стілець Різно знижує активність під час сидіння Має труднощі зі встановленням зорового контакту/відстеження очима, наприклад, при читанні Часто спотикається і падає Після підйому відчуває себе важче, ніж очікувалось Має плоскостопість 	<p>Типові ознаки</p> <ul style="list-style-type: none"> Має проблеми з повсякденними життєвими завданнями, такими як одягання або використання посуду Неохайно їсть Має складнощі з дотриманням багатетапних вказівок Має сильне прагнення до одноманітності дії або встановлення певної рутини Незграбно тримає олівець Має поганий почерк Не любить або неохоче займається спортом

<https://indonesiaexpat.id/lifestyle/sports-health/sensory-integration-disorder-spd-a-misunderstood-disorder-of-addadhd-in-children/>

Кожен по-своєму обробляє сенсорну інформацію і потребує різного обсягу сенсорної інформації, щоб відповідати вимогам навколишнього середовища, підтримувати належний рівень залученості та ефективно здійснювати діяльність.

Багато способів, якими ми це робимо, є функціональними та інтегрованими у наше повсякденне життя.

Наприклад, хтось, кому нудно на зустрічі, може хитати своє крісло вперед-назад, щоб зосередитись; хтось, хто нервується, може заспокоїтись, жуучи жуйку.

Діти (і дорослі) з порушеннями сенсорної обробки (PCO) керують отриманням сенсорної інформації за допомогою нефункціональних способів, які заважають їх повсякденній діяльності.

Наприклад, дитина, чутлива до тактильної інформації, може уникати носіння певного одягу, або дитина, яка прагне отримати тактильну інформацію, може постійно торкатись людей чи предметів навколо себе.

<https://momentousinstitute.org/blog/making-sense-of-sensory-processing?fbclid=IwAR1VvyVqLliw5P3JGNIV5Ic9OnqtqIBgftLBOwRbBJLRuLMgtMsRGH-xyQU>

ТИП ІНФОРМАЦІЇ	СЕНСОРНА РЕГУЛЯЦІЯ — НАДМІРНА РЕАКЦІЯ	СЕНСОРНА РЕГУЛЯЦІЯ — НЕДОСТАТНЯ РЕАКЦІЯ	СЕНСОРНА РЕГУЛЯЦІЯ — ПАТОЛОГІЧНИЙ ПОТЯГ	СЕНСОРНЕ РОЗРІЗНЕННЯ
ТАКТИЛЬНЕ СПРИЙНЯТТЯ	<ul style="list-style-type: none"> Уникає дотику до розмитих текстур, таких як крем для гоління Носить тільки певні види одягу 	<ul style="list-style-type: none"> Не помічає, коли руки забруднені Не помічає, коли одяг перекручується 	<ul style="list-style-type: none"> Шукає можливості торкнутись речей Постійно смикає якийсь предмет 	<ul style="list-style-type: none"> Постійно проводить руками по певній текстурі Тягне до рота неістівні товари
ВІЗУАЛЬНА	<ul style="list-style-type: none"> Уникає перебування в кімнаті з яскравим освітленням Труднощі при фокусуванні на перевантаженому/непорядкованому зображенні, наприклад, зображеннях з дитячої вікторини 	<ul style="list-style-type: none"> Скаржиться, що очі втомлюються, коли роздивляється книжку Має труднощі з фокусуванням на нерухомому зображенні 	<ul style="list-style-type: none"> Тривалий час стоїть перед дзеркалом або відбиваючими поверхнями Крутить колеса та вентилятори (або крутиться сама) і уважно дивиться 	<ul style="list-style-type: none"> Часто плутає букви «д» та «б» Має труднощі з пошуком певного об'єкта на перевантаженому/складному у зображенні
СЛУХ	<ul style="list-style-type: none"> Закриває вуха в галасливому середовищі Видає шуми, щоб заглушити інші гучні звуки 	<ul style="list-style-type: none"> Не реагує на ім'я, коли його вимовляють 	<ul style="list-style-type: none"> Просить увімкнути швидку та/або гучну музику Видає шуми у спокійному середовищі 	<ul style="list-style-type: none"> Важко розрізняє слова, наприклад «think» і «thing» (коза - коза) Має труднощі з регулюванням гучності голосу
ПРОПРІОРЕЦІЯ	<ul style="list-style-type: none"> Не може довго сидіти через дискомфорт Уникає стрибків та підскоків 	<ul style="list-style-type: none"> Сутулиться, сидячи на стільці або на підлозі Тривалий час сидить в одному положенні 	<ul style="list-style-type: none"> Ніби завжди стрибає чи підскакує Дома вривається в диванні подушки або матрац 	<ul style="list-style-type: none"> Падає або налітає на предмети Не застосовує потрібної сили, щоб штовхнути/потягнути/схопити
ВЕСТИБУЛЯРНИЙ АПАРАТ	<ul style="list-style-type: none"> Відмовляється від хитання, ковзання та обертання Тривожиться при підйомі або коли ноги відриваються від землі 	<ul style="list-style-type: none"> Не відчуває запаморочення при обертанні «Прокидається» інтенсивним рухом 	<ul style="list-style-type: none"> Любить дертись нагору або стрибати з висоти Постійно крутиться, лазить, котиться, бігає тощо 	<ul style="list-style-type: none"> Не регулює поставу під час хитання, щоб запобігти падінню Спотикається під час підйому по сходах або падає під час лазіння
СМАК / ЗАПАХ	<ul style="list-style-type: none"> Любить продукти тільки певної консистенції Їсть м'яку їжу 	<ul style="list-style-type: none"> Віддає перевагу гострій, приправленій спеціями, кислій їжі Схоже, не помічає неприємних запахів 	<ul style="list-style-type: none"> Набиває рот їжею Відчуває запах парфумів/одеколону на інших людях 	<ul style="list-style-type: none"> Набиває рот їжею Віддає перевагу продуктам з однорідною консистенцією (тобто не змішаним)

ПСО також можуть проявлятися у вигляді постуральної нестабільності та диспраксії, які є сенсомоторними розладами.

Сенсомоторні розлади виникають, коли відбувається дезінтеграція тактильної, пропріоцептивної та вестибулярної інформації. При нестабільності положення тіла дитина не має сил або витривалості, щоб сидіти прямо, не спираючись на щось (чи когось), лежачи, сугулившись або змінюючи положення.

Це звичайно впливає на здатність зосереджуватись в школі або зберігати достатню стабільність для письма. Приклади диспраксії наведено у таблиці нижче.

ТИП ДИСПРАКСІЇ	ВИЗНАЧЕННЯ	ПРОЯВ
ФОРМУВАННЯ ОБРАЗІВ	<ul style="list-style-type: none"> Формування уявлення про те, як можна використовувати іграшку або якою може бути мета діяльності 	<ul style="list-style-type: none"> Труднощі з прийняттям рішень, відсутність зацікавленості в нових іграшках, бажання завжди грати в одну і ту саму гру, схильність до питань «що мені з цим робити?»
МОТОРНЕ ПЛАНУВАННЯ	<ul style="list-style-type: none"> Складання структурованого плану щодо того, як рухати своїм тілом, щоб реалізувати уявлення 	<ul style="list-style-type: none"> Дії без обміркування, уникнення нових ситуацій, неефективне виконання завдань, неорганізованість, внутрішній діалог, схильність до питань «Як мені це зробити?» або «Що я можу зробити, щоб це працювало?»
ВИКОНАННЯ	<ul style="list-style-type: none"> Виконання моторного плану з відповідною силою, позиціонуванням та рухами м'язів 	<ul style="list-style-type: none"> Використання надмірної або недостатньої сили, відсутність координації, потреба у значній практиці, щоб оволодіти навичкою

Когнітивно-поведінкова терапія

Мотивація є запорукою успіху!

Когнітивно-поведінкова терапія – це підхід до вирішення проблем, в рамках якого фахівець допомагає дітям використовувати когнітивні стратегії в процесі керованого відкриття для вирішення проблем ефективності праці.

Цей підхід:

- зосереджує увагу на автоматично набутих реакціях і кидає виклик інтерпретації подій людиною;
- звертається до пізнавальних процесів для зміни поведінки, що сприяє досягненню позитивних результатів;
- надзвичайно пацієнт-орієнтований, оскільки зосереджується на вирішенні функціональних проблем, розумінні думок та поведінки;
- дає можливість терапевту обирати види діяльності, щоб досліджувати пізнання дітей, що в свою чергу може змінити їхню поведінку.

<https://otworldandme.wordpress.com/2020/06/17/the-cognitive-behavioural-approach/>

ВАЖЛИВІ НАВИЧКИ ДЛЯ ЦІЛЕСПРЯМОВАНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПОВЕДІНКИ

<https://www.facebook.com/ilslearning/photos/4572804936067704>

Самоконтроль

Здатність зупинитись і подумати, перш ніж діяти

Емоційний контроль

Здатність керувати почуттями для досягнення цілей та виконання завдань

Ініціювання виконання завдання

Здатність починати і закінчувати завдання без зволікань

Робоча пам'ять

Здатність використовувати інформацію, що зберігається в пам'яті, для виконання завдання

Самовідстежування

Здатність розуміти і оцінювати себе

Гнучкість

Здатність адаптуватись до мінливих умов шляхом перегляду планів або зміни стратегій

Організація

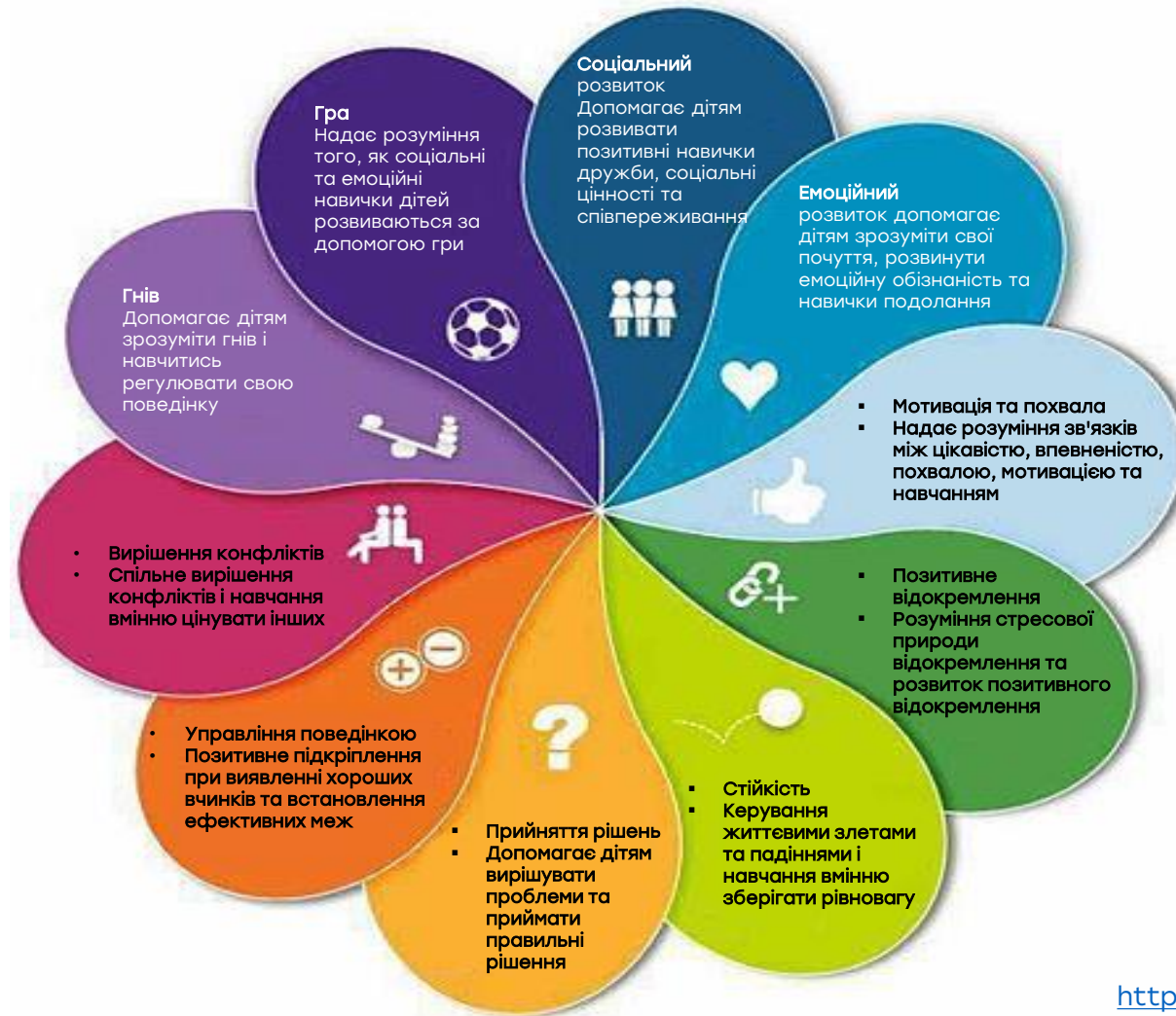
Здатність розробляти та використовувати системи для відстеження матеріалів та інформації

Планування і оптимальне використання часу

Здатність формулювати етапи для досягнення мети

www.livelymindstutoring.com

Соціально-емоційний підхід

<https://www.facebook.com/iillearning/photos/4548061208542077>

СОЦІАЛЬНА ПОВЕДІНКА

РІВЕНЬ	ВІК	КОМПОНЕНТИ			
		Реакція	Взаємодія між людьми	Поводження за столом	
Взаємодія реакцій фаза 1	1 МІСЯЦЬ	<ul style="list-style-type: none"> Руки закриті із загнутим великим пальцем Стискає палець 	<ul style="list-style-type: none"> Перестає плакати під час звернення 		
	3 МІСЯЦІ		<ul style="list-style-type: none"> Реагує голосом під час гри Отримує насолоду від процедур догляду 	<ul style="list-style-type: none"> Збуджується/посміхається під час годування 	
	6 МІСЯЦІВ	<ul style="list-style-type: none"> Простягає руку до предметів, тягне їх до рота і передає 	<ul style="list-style-type: none"> Зберігає доброзичливість, впізнає незнайомих з? місяця 	<ul style="list-style-type: none"> Кладе руки на пляшку під час годування 	
Поводження за столом фаза 2		Час гри	Взаємодія між людьми	Поводження за столом	
	9 МІСЯЦІВ	<ul style="list-style-type: none"> Знаходить частково приховані іграшки 	<ul style="list-style-type: none"> Чіпляється до знайомих дорослих Грає в «куку» 	<ul style="list-style-type: none"> Тримає шматочки і жує печиво Міцно тримає ложку, коли її годують 	
	12 МІСЯЦІВ	<ul style="list-style-type: none"> Вставляє і виймає кубик з чашки, коли їй це показують Брязкає ложкою в чашці, коли їй це показують Виявляє цікавість до зображень 	<ul style="list-style-type: none"> Виявляє прихильність до знайомих людей Любить бути в полі зору знайомих дорослих 	<ul style="list-style-type: none"> Тримає пляшку П'є з поїльника Тримає ложку, але не може їсти самостійно 	
Пізнє поводження за столом та повсякденна діяльність фаза 3	15 МІСЯЦІВ	Час гри	Взаємодія між людьми	Поводження за столом	Повсякденна діяльність
		<ul style="list-style-type: none"> Штовхає колісну іграшку на рівній поверхні З цікавістю досліджує іграшки, предмети побуту і речі, що видають звуки Носить ляльку за волосся чи вуха Кидає іграшки, коли вони не працюють 	<ul style="list-style-type: none"> Стає неспокійним та цікавим щодо людей та оточення навколо Потребує нагляду для захисту від небезпек 	<ul style="list-style-type: none"> Тримає ложку і підносить її до рота, але не може попередити її перевертання 	<ul style="list-style-type: none"> Допомагає з одяганням Показує, що промочка/забруднена
	18 МІСЯЦІВ	<ul style="list-style-type: none"> Самостійно грає біля дорослих 	<ul style="list-style-type: none"> Досліджує навколишнє середовище зі зростаючим розумінням 	<ul style="list-style-type: none"> Безпечно підносить ложку до рота Добре пережовує Тримає чашку двома руками і п'є, розливаючи небагато 	<ul style="list-style-type: none"> Знімає взуття та шарпетки Знає, кому належать предмети Імітує просту повсякденну діяльність
	2 РОКИ	<ul style="list-style-type: none"> Грає поблизу дітей, але не з ними 	<ul style="list-style-type: none"> Демонструє бунтарську поведінку, істерики Захищає власне майно і не має наміру ділитись 	<ul style="list-style-type: none"> Їсть ложкою, не проливаючи Добре п'є з чашки Просить їжу та напої 	<ul style="list-style-type: none"> Взувається самостійно Цікавиться навколишнім середовищем; здатна відкривати ручки дверей і вибігати, не знаючи про небезпеку Імітує домашню роботу

Середовище у терапії

- Терапевт пропонує дитині підтримку та середовище для зростання. Він приділяє увагу фізичному, соціальному та сімейному компонентам.
- Найважливішим елементом для лікування дітей є створення теплої, турботливої та безпечної атмосфери.
- Дитина має відчувати турботу і безпеку, коли вона перебуває у присутності терапевта.
- Слід адаптувати середовище (під час терапії та вдома) згідно з терапевтичними цілями і використовувати відповідні віку іграшки чи засоби, щоб спонукати дітей до активної участі. Музика допомагає створити найкращу атмосферу і має значний вплив на дитячий мозок.
- Необхідно спілкуватись з батьками, давати їм поради щодо проблем розвитку і інформувати щодо наступних віх розвитку та вибору найкращого підходу.

ЯКЩО ДО НАС ПОТРАПЛЯЮТЬ ДІТИ З МІЦНИХ ЗДОРОВИХ СІМЕЙ, ЦЕ СПРОЩУЄ НАШУ РОБОТУ.
ЯКЩО ДО НАС ПОТРАПЛЯЮТЬ ДІТИ НЕ З МІЦНИХ І НЕ ЗІ ЗДОРОВИХ СІМЕЙ, ЦЕ РОБИТЬ НАШУ РОБОТУ **ВАЖЛИВІШОЮ**

МУЗИКА ТА ГОЛОВНИЙ МОЗОК

Гра

- «Станьте учасником дитячої гри і ви виявите місце, де зустрічаються розум, серця та душі дітей», – Вірджинія Акслайн (Virginia Axline)
- «Іграшки – це слова дітей, а гра – це їхня мова», – Гарі Ландрет (Garry Landreth)
- «Гра – це пригода. Це не клопітка робота. Немає правильного способу грати», – Джон Готтман (John Gottman)
- «Гра - це найвища форма дослідження», – Альберт Ейнштейн

Іграшки – це слова дітей,
а гра – це їхня мова.

ГАРІ Л. ЛАНДРЕТ

Література

1. <https://www.cdc.gov/ncbddd/actearly/freematerials.html#toolsfortrackingmilestones-2017>
2. <https://www.bmj.com/content/346/bmj.e8687>
3. <https://passtheot.com/bottom-vs-top-approach-module-four-free-trial/>
4. <https://www.verywellmind.com/child-development-theories-2795068>
5. <https://neupsykey.com/neuro-developmental-treatment-practice-theory-assumptions-and-principles-an-overview/>
6. https://www.physio-pedia.com/Bobath_Approach
7. <https://indonesiaexpat.id/lifestyle/sports-health/sensory-integration-disorder-spd-a-misunderstood-disorder-of-addadhd-in-children/>
8. <https://canchild.ca/en/resources/36-dynamic-systems-theory-a-framework-for-exploring-readiness-to-change-in-children-with-cerebral-palsy>
9. <https://digital.library.unt.edu/ark:/67531/metadc1065406/m1/2/>
10. <https://www.allthingsot.com/clinical-reasoning/>
11. <https://www.childhealth-explanation.com/developmental>
12. <https://maximumpotential.org.uk/the-developmental-pyramid/>
13. <https://otplan.com/pyramid-of-learning/>
14. lifespan-development-child-development-theories-4-638.jpg (638×359) (slidesharecdn.com)
15. https://www.researchgate.net/publication/235959852_Postural_Reactions_An_Elementary_Unit_for_Development_of_Motor_Control
16. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5778413/>
17. https://www.researchgate.net/publication/235959852_Postural_Reactions_An_Elementary_Unit_for_Development_of_Motor_Control [accessed Aug 05 2021].
18. <https://www.vojta.com/en/the-vojta-principle/vojta-diagnostic/postural-responses>
19. <https://masgutovamethod.com/about-the-svetlana-masgutova-educational-institute>
20. <https://www.facebook.com/ilslearning/photos/4304622566219277>

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!

houseofeurope.org.ua

czechcentres.cz

ub.ro

